

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка

Навчально-науковий інститут педагогіки і психології

Кафедра педагогіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор Навчально-наукового інституту педагогіки і психології

С.М. Кондратюк
«27» вересня 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 2.2. Актуальні питання інноваційного розвитку освіти

галузь знань 01 Освіта

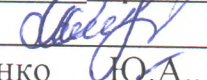
спеціальність 014 Середня освіта (Біологія, природознавство та здоров'я людини)

освітньо-професійна програма Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

Мова навчання українська

Погоджено науково-методичною комісією НН інституту педагогіки і психології

« 27 » вересня 2022 р.

Голова
(Бондаренко Ю.А., д.пед.н, професор)

Розробники: Бойченко Марина Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки.
Проценко Ірина Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки

Робоча програма розглянута на засіданні кафедри загальної та регіональної географії

Протокол № 2 від 23 вересня 2022 року.

Завідувач кафедри педагогіки
д.пед.н., професор

Бойченко М.А.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
		Обов'язкова	
Кількість кредитів – 3		Рік підготовки:	
		1-й	1-й
		Семестр	
		2-й	2-й
		Лекції	
		14 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	4 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		60 год.	82 год.
		Консультації:	
		2 год.	-
		Вид контролю: залік	
Загальна кількість годин – 90	Магістр		

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Сформувати здатність студентів виявляти широке коло проблем, що стосуються інноваційних змін, спрямованих на підвищення якості і конкурентоспроможності освіти; вирішувати стратегічні завдання, що стоять перед національною системою освіти в нових економічних і соціокультурних умовах, інтеграцію її в європейський і світовий освітній простір; ставити мету та обирати ефективні шляхи її досягнення шляхом розуміння фундаментальних основ інноваційних перетворень та використання як теоретичних, так і практичних методів інноваційної педагогічної діяльності; розуміти сутність і дотримуватись принципів академічної доброчесності.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі освіти повинні оволодіти наступними **програмними компетентностями**:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі біологічної, педагогічної та споріднених наук, що передбачає застосування теорій та методів педагогічних наук, предметної галузі біології, проведення наукового дослідження, готовність до інноваційної та дослідницької діяльності; характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу на базовому та профільному рівні середньої освіти закладу загальної середньої та фахової передвищої, професійної (професійно-технічної) освіти.

ЗК 1. Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізовувати свої права та обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, нетерпимості до корупційної поведінки, поважне ставлення до права й закону, володіння достатнім рівнем професійної правосвідомості.

ЗК 2. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня.

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою, виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність та мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності.

ЗК 4. Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети, дотримуватися принципів професійної етики, адаптуватися до різних професійних ситуацій.

ЗК 5. Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності, творчості, аналізу та синтезу фактів та аргументів в сфері біології, педагогіки та споріднених предметних галузей; діяти з урахуванням норм академічної доброчесності.

ЗК 6. Здатність до системного, творчого, критичного мислення, формування наукового світогляду; планувати та реалізувати заходи з організації освітнього процесу.

ЗК 7. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу даних з різних джерел, аналітико-синтетичної діяльності, встановлення та обґрунтування причинно-наслідкових зв'язків.

ЗК 9. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями, вдосконалювати й розвивати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень з високим рівнем самостійності, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт, бути критичним і самокритичним.

ЗК 11. Здатність використовувати технічні засоби навчання, вербальні та невербальні прийоми і засоби інформаційного впливу на слухачів, у тому числі в умовах дистанційного навчання. Здатність здійснювати емоційно-експресивний вплив на аудиторію.

СК 1. Здатність оперувати новітніми концептуальними та методологічними знаннями в галузі освіти та загальних тенденцій розвитку освіти; впроваджувати педагогічні технології.

СК 3. Здатність до проєктування й організації освітнього процесу з урахуванням особистих потреб і пізнавальних можливостей учнів та обґрунтованим вибором різних методик та технологій навчання, формування в учнів ключових компетентностей та вмінь, здійснення інтегрованого навчання, ефективно застосовувати основні педагогічні концепції, забезпечувати партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу під час навчання біології, природознавства, основ здоров'я людини.

СК 5. Здатність проводити наукові біологічні та педагогічні дослідження, здійснювати статистичне опрацювання результатів дослідження.

СК 6. Здатність до наукової комунікації, готовність до участі у наукових заходах різного рівня, здатність представляти результати власного дослідження засобами сучасних цифрових технологій.

СК 7. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, професійної мобільності та адаптації до нових ситуацій в якості вчителя біології, природознавства, основ здоров'я людини.

СК 8. Здатність створювати розвивальне освітнє середовище для учнів, забезпечувати педагогічний супровід їх соціалізації, професійного самовизначення та свідомого вибору життєвого шляху.

СК 9. Здатність застосовувати біологічні та педагогічні знання у життєвих та професійних ситуаціях, вести просвітницьку діяльність

СК 10. Здатність до безперервного професійного розвитку і рефлексії

3. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовами є знання з дисциплін «Методологія та організація наукових досліджень», «Психологія освіти», «Інформаційні технології в освіті», «Основи інтегрованого курсу «Природознавство» та методика його навчання», «Іноземна мова за професійним спрямуванням». Вивчення дисципліни передбачає дотримання положень Кодексу академічної доброчесності СумДПУ імені А.С.Макаренка, затвердженого наказом № 420 від 30 вересня 2019 р.

4. Результати навчання за дисципліною

	Програмні результати навчання
Знання	<p>ПРЗ 1. Знання та розуміння сутності освіти як соціокультурного феномену, шляхи інноваційного розвитку сучасної системи освіти України в умовах реформаційних перетворень.</p> <p>ПРЗ 4. Знання сучасних педагогічних технологій, методологічних підходів для формування компетентностей здобувачів освіти, модернізації освітнього процесу з урахуванням індивідуальних особливостей учнів.</p> <p>ПРЗ 7. Знання змісту основних документів, що регулюють організацію освітнього процесу, основних вимог до складання відповідної документації для підтримки якості освітнього процесу.</p> <p>ПРЗ 8. Демонструє знання про особливості організації різних форм навчання (традиційне, електронне, мобільне, змішане), форми й методи оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти; способи розв'язання педагогічних проблем; засобів підвищення ефективності навчання біології, природознавства та основ здоров'я людини.</p> <p>ПРЗ 11. Знає теоретичні основи процесів навчання, виховання і розвитку особистості здобувачів освіти закладів загальної середньої та фахової передвищої, професійної (професійно-технічної) освіти.</p>
Уміння	<p>ПРУ 1. Уміння проєктувати і запроваджувати сучасні педагогічні технології, форми, методи, засоби та підходи до навчання, організовувати процес продуктивної взаємодії із здобувачами освіти та керувати ним</p> <p>ПРУ 2. Уміння здійснювати пошук наукових джерел, які належать до сфери професійної діяльності, у тому числі іноземною мовою, та правильно використовувати їх з дотриманням вимог доброчесності.</p> <p>ПРУ 6. Уміє самостійно проводити уроки, позакласні заходи, вибирати та застосовувати інноваційні технології, форми, методи, прийоми та засоби навчання, використовувати передовий педагогічний досвід.</p> <p>ПРУ 7. Уміння проєктувати освітній процес, здійснювати інноваційну педагогічну діяльність, проводити апробацію на конференціях, семінарах та впроваджувати в практику.</p> <p>ПРУ 11. Здатність до ефективної комунікаційної взаємодії, здорового способу життя, засвоєння нових знань, самоосвіти та професійного самовдосконалення.</p> <p>ПРУ 12. Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні завдання у широких або мультидисциплінарних контекстах.</p>
Комунікація	<p>ПРК 1. Володіння основами професійної культури як форми людського існування, цінує різноманіття та мультикультурність світу і керується у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва.</p> <p>ПРК 3. Здатність використовувати сучасні інформаційні технології для комунікації на професійному та соціальному рівнях.</p> <p>ПРК 4. Організовує співпрацю учнів і вихованців та ефективно працює в команді (педагогічному колективі закладу загальної середньої та фахової передвищої, професійної (професійно-технічної) освіти, інших професійних об'єднаннях).</p>
Автономія і відповідальність	<p>ПРА 1. Усвідомлює соціальну значущість майбутньої професії, сформованість мотивації до здійснення професійної діяльності, здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії.</p> <p>ПРА 2. Відповідально ставиться до забезпечення охорони життя і здоров'я учнів у освітньому процесі та позаурочній діяльності.</p>

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Згідно з Положенням «Про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка», ухвалене рішенням вченої ради університету (протокол № 4 від 28.11.2022 р.), можливе зарахування результатів навчання з окремої теми/тем, розділу, індивідуального завдання (контрольної роботи) чи дисципліни в цілому, здобутих за цими видами освіти. Обсяг зарахування в годинах/кредитах ECTS визначається згідно переліку компетентностей і результатів навчання, передбачених даною робочою програмою. Зарахування результатів навчання, здобутих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється у відповідності до пунктів 3.6-3.9 названого Положення.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Відмінно
82-89	B	Добре
74-81	C	
64-73	D	Задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. Засоби діагностики результатів навчання

Поточний та підсумковий контроль проводяться відповідно до вимог Положення «Про порядок оцінювання знань студентів у Європейській кредитно-трансферній системі (ЄКТС) організації освітнього процесу», затвердженого вченою Радою СумДПУ імені А.С.Макаренка (протокол №7 від 23.02.2015).

Засобами діагностики навчальних досягнень є тести, а також індивідуальні творчі освітні проекти. Сумативне оцінювання включає оцінки за виконання практичних робіт, письмове тестування за результатами вивчення тем (поточний контроль), виконання індивідуального творчого освітнього проекту. Оцінювання знань здобувачів освіти охоплює усі теми, які передбачені робочою програмою навчальної дисципліни. Загальна оцінка з дисципліни складається з оцінок, які магістрант отримує за виконання практичних занять, поточних тестових контролів, контролю самостійної роботи (загалом 100 балів).

7. Програма навчальної дисципліни

7.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Інноваційний розвиток освіти України

Тема 1. Основні напрямки і тенденції інноваційного розвитку освіти України.

Тема 2. Інноваційна людина як проект сучасної освіти. Роль класного керівника в формуванні інноваційної людини.

Тема 3. Оновлення нормативно-правової бази інноваційного розвитку системи освіти.

Тема 4. Теоретико-методологічні основи управління інноваційним розвитком системи освіти.

Тема 5. Академічна доброчесність. Нормативно-правове забезпечення, вимоги, відповідальність.

Розділ 2. Інноваційний розвиток загальноосвітніх, позашкільних та вищих закладів освіти

Тема 1. Інноваційний розвиток закладу загальної середньої освіти в світлі Концепції «Нова українська школа».

Тема 2. Сучасна інклюзивна освіта. Її особливості, нормативно-правове забезпечення.

Тема 3. Інноваційний розвиток позашкільної освіти.

Тема 4. Інноваційні перетворення вищої та післядипломної освіти.

Розділ 3. Модернізація національної освіти на засадах компетентнісного та технологічного підходів

Тема 1. Модернізація національної освіти на засадах компетентнісного підходу.

Тема 2. Інноваційні технології в освіті.

Тема 3. Дистанційне навчання як інноваційна педагогічна система.

7.2. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин										
	Денна форма					Заочна форма					
	у т.ч.					у т.ч.					
	У	Л	П	Л	С	У	Л	П	Л	С	Самос т.р
с	е	р	а	а	с	е	р	а	а		
ь	к	а	б	м	ь	к	а	б	м		
о	ц	к	о	о	о	ц	к	о	о		
г	і	т	р	с	г	і	т	р	с		
о	ї	.	.	.	о	ї	.	.	.		
Розділ 1. «Інноваційний розвиток освіти України»											
Тема 1. Основні напрямки і тенденції інноваційного розвитку освіти України	9	2			7	8					8
Тема 2. Інноваційна людина як проект сучасної освіти. Роль класного керівника в формуванні інноваційної людини	11	2	2		7	9	1				8
Тема 3. Оновлення нормативно-правової бази інноваційного розвитку системи освіти	7				7	8					8
Тема 4. Теоретико-методологічні основи управління інноваційним розвитком системи освіти	2		2			9		1			8
Тема 5. Академічна доброчесність. Нормативно-правове забезпечення, вимоги, відповідальність	8	2			6	8					8
<i>Всього</i>	37	6	4		27	42	1	1			40
Розділ 2. «Розділ 2. Інноваційний розвиток загальноосвітніх, позашкільних та вищих навчальних закладів»											
Тема 1. Інноваційний розвиток закладу загальної середньої освіти в світлі Концепції «Нова українська школа».	12	2			10	8	1				7
Тема 2. Сучасна інклюзивна освіта. Її особливості, нормативно-правове забезпечення	2		2			6		1			5
Тема 3. Інноваційний розвиток	10				10	5					5

позашкільної освіти												
Тема 4. Інноваційні перетворення вищої та післядипломної освіти	4	2	2				6		1			5
<i>Всього</i>	28	4	4			20	25	1	2			22
Розділ 3. «Модернізація національної освіти на засадах компетентнісного та технологічного підходів»												
Тема 1. Модернізація національної освіти на засадах компетентнісного підходу	17	2	2			13	9					9
Тема 2. Інноваційні технології в освіті: суть, провідні завдання, роль у педагогічному процесі	5	2	2		1		6	1				5
Тема 3. Дистанційне навчання як інноваційна педагогічна система	3		2		1		8	1	1			6
<i>Всього</i>	25	4	6		2	13	23	2	1			20
Усього годин	90	14	14		2	60	90	4	4			82

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема : Інноваційна людина як проект сучасної освіти. Роль класного керівника в формуванні інноваційної людини	2	
2	Тема: Теоретико-методологічні основи управління інноваційним розвитком системи освіти	2	1
3	Тема : Сучасна інклюзивна освіта. Її особливості, нормативно-правове забезпечення	2	1
4	Тема : Інноваційні перетворення вищої та післядипломної освіти	2	1
5	Тема: Модернізація національної освіти на засадах компетентнісного підходу	2	
6	Тема: Інноваційні технології в освіті: суть, провідні завдання, роль у педагогічному процесі	2	
7	Тема: Дистанційне навчання як інноваційна педагогічна система	2	1
8	<i>Всього</i>	14	4

Теми лабораторних занять

Виконання лабораторних робіт даною робочою програмою не передбачено.

8. Рекомендована література та інформаційні ресурси

Основні

1. Андрущенко В. Глобальні тренди розвитку освіти XXI століття // Вища освіта України. 2019. № 3 (74). С. 5-14.

2. Інноватика в галузі освіти: Методичні рекомендації до проведення лекційних, семінарських занять, організації позааудиторної самостійної роботи, підготовки до підсумкової атестації. Укладачі: Попова О. В., Ткачова Н. О., Васильєва С. О. Харків, 2020. 55 с.
3. Protsenko I.I. Conditions of professional management of teacher competence development of the New Ukrainian School // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: збірник наукових праць. Вінниця : ТОВ «Друк плюс», 2021. Вип.62.С.281-287 (DOI <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2021-62-281-286>)
4. Protsenko I.I. Formation of teachers professional competence in the process of heuristic dialogue: theoretical aspect // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: збірник наукових праць. Вінниця : ТОВ «Друк плюс», 2022. Вип.63.С.116-123 (DOI <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2022-63-116-123>)
5. Управління інноваційним розвитком освіти в суспільстві ризику: монографія. Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2012.
6. Химинець В., Кірик М. Інновації в початковій школі. Тернопіль: Мандрівець, 2017. 312 с.
7. Химинець В. Інноваційна освітня діяльність. Тернопіль: Мандрівець, 2018. 360 с.
8. Кремень В. Проект сучасної освіти: інноваційна людина // Рідна школа. 2018. № 8-9 (1004-1005). С. 4-8.
9. Кремень В. Методологічно і науково забезпечувати розвиток інноваційної освіти // Директор школи, ліцею, гімназії. 2018. № 2. С. 4-14.

Нормативно-правова література

1. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Закон України «Про інноваційну діяльність» (2002). Відомості Верховної Ради України (ВВР), № 36, ст. 266. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>.
3. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
4. Закон України «Про освіту. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
5. Закон України № 2745-VIII від 06.06.2019 р. «Про фахову передвищу освіту» Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19>.
6. Наказ МОН України від 07.11. 2000 р. «Про затвердження положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності».
7. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800 «Порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-п>.
8. Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)»: Наказ міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23.12.2020 р. № 2736. Режим доступу: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=22469103-4e36-4d41-b1bf-288338b3c7fa&title=RestrProfesiinikhStandartiv>

Додаткові

1. Бистрова Ю. В. Інноваційні методи навчання у вищій школі України // Право та інноваційне суспільство. 2015. № 1 (4). С. 27-33.
2. Бойченко М. А. Теоретичні та методичні засади освіти обдарованих школярів у США, Канаді та Великій Британії: дис. ... доктора пед. наук: 13.00.01. Суми, 2019.
3. Гринькова В. Модернізація національної освіти на засадах компетентнісного підходу // Рідна школа. 2016. № 4 (1036). С. 20-24.

4. Івлева Л., Сідоріна Є., Карбовська С. Перспективи інноваційного розвитку освіти // Вища школа. 2013. № 10. С. 49-58.
5. Іщенко А., Титаренко В. Сервіс Google Classroom як інноваційна технологія підготовки майбутніх учителів трудового навчання // Вища школа. 2019. № 6 (179). С. 81-89.
6. Даниленко Н. Інноваційна спрямованість освіти // Управління освітою. 2013. № 24 (324). С. 3-7.
7. Калаур С. М. Інноваційні підходи у підвищенні кваліфікації фахівців в умовах післядипломної освіти // Інновації в освіті: перспективи розвитку: матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції (Тернопіль, 20 травня 2021 р.). Тернопіль : ЗУНУ, 2021. С. 227-232.
8. Ковальчук В. І. Тенденції інноваційного розвитку сучасної школи в Україні // Імідж сучасного педагога. 2015. № 7 (156). С. 3-6.
9. Кожевникова О.В. Дистанційне навчання як інноваційна педагогічна система та складова педагогічної майстерності сучасного вчителя // Імідж сучасного педагога. 2015. №4 (153). С. 14-16.
10. Куклін О. В. Концептуальні засади інноваційного розвитку вищих навчальних закладів [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.econom.nauka.com.ua/?op=1&z=1186>.
11. Лукашук, М. А. Теоретико-методологічні засади дослідження інноваційних процесів в системі освіти // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2018. № 72. С. 146-153.
12. Мартинець Л. А. Управління інноваційною діяльністю в закладі загальної середньої освіти // Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: Педагогічні науки. 2019. № 3. Режим доступу: <https://ped-ejournal.cdu.edu.ua/article/view/3491>.
13. Пекуляк І. Інновації в навчально-виховному процесі: етапи, принципи та алгоритм // Управління освітою. 2015. № 22 (370). С. 4-10.
14. Петрова, І. Л., Сивка, О. В. Розвиток інноваційної діяльності в організаціях освітньої сфери // Вчені записки Університету «КРОК». 2019. № 3 (51). С. 119-126. Режим доступу: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2018-51-119-126>.
15. Пузіков Д., Гораш К. Оцінювання інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу: особливості та умови організації // Рідна школа. 2015. № 1-2 (1021-1022). С. 7-11.
16. Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка вищої школи: національний, європейський та глобальний контексти. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021.
17. Сидоренко В.В. Розвиток професійної компетентності сучасного педагога в умовах відкритої освіти: кластерний аналіз // Професійна компетентність педагога в умовах оновленого змісту освіти та вимог ринку праці: III регіональна науково-практична конференція. Вінниця: Вінницька міська друкарня, 2017. С. 8-17.
18. Сипченко В., Климова В. Управління інноваційними процесами у закладах вищої освіти. Гуманізація навчально-виховного процесу. 2018. № 4 (96). С. 139-154.
19. Слюсаревський М. М. Медіаорієнтаційна функція освіти як відповідь на виклики інформаційної доби // Педагогіка і психологія. 2013. 2 (79). С. 18-28.
20. Степко М. Світові тенденції розвитку системи вищої освіти та проблеми забезпечення якості й ефективності вищої освіти в Україні // Вища освіта. 2013. №7. С. 13-22.
21. Сушенко Л. О. Педагогічні інновації: від стратегії до реалізації. Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія: Педагогіка і психологія. 2015. № 2. С. 302-307.
22. Триус Ю. В. Інноваційні інформаційні технології у навчанні математичних дисциплін // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Інформатизація вищого навчального закладу». 2012. № 731. С. 76-81.
23. Чикун Н. Інноваційні технології навчання у реформуванні системи вищої освіти // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. 2016. № 3 (107). С. 135-144.
24. Шпачинський І. Безпека освітнього середовища в інноватиці вищої освіти // Вища освіта України. 2020. № 2 (77). С. 46-51.

25. Яструбова В. Метрологічні засади інноваційної моделі закладу освіти XXI століття // Рідна школа. 2016. № 2-3. С. 26-31.

Інформаційні ресурси

1. Академія педагогічних наук України - <http://www.apsu.org.ua>
2. Дистанційний курс на Moodle СумДПУ - <https://dl.sspu.edu.ua/course/view.php?id=9413>
3. Дистанційний курс на Moodle СумДПУ <https://dl.sspu.edu.ua/course/view.php?id=9414>
4. Український центр оцінювання якості освіти. – www.testportal.gov.ua
5. Освітній портал "Освіта. UA". – <http://osvita.ua>
6. Освітня мережа України. – www.ednu.kiev.ua
7. Виховна робота в школі. – http://www.library.kherson.ua/teach/scool_07.htm
8. Відкритий урок: професійний журнал для вчителів. – <http://osvita.ua/school>
9. Острів знань : Освітній шкільний інтернет-портал. – <http://ostriv.in.ua/>
10. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології Науковий журнал [Електронний ресурс] — Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/pednauk/
11. Учительский портал. – <http://www.uchportal.ru/>
12. Я – вихователь. – <http://vospitatel.at.ua>
13. Слово вчителя. – www.konserg.ucoz.ua
14. Портал «Діти України». – www.children.edu-ua.net
15. Наукове електронне фахове видання "Народна освіта". – www.narodnaosvita.kiev.ua
16. Освітній портал " Педагогічна преса". – <http://pedpresa.ua>
17. Безпека дітей в Інтернеті. – <http://onlandia.org.ua>
18. Освітній онлайн-журнал. – <http://educlub.com.ua>
19. Щоденник. Уа. – <http://shodennik.ua>
20. Українська педагогіка. – <http://ukped.com>
21. Інформаційний портал "Знання". – <http://znannya.info>
22. Методичний портал. – <http://pedsovet.su>
23. Тестування і моніторинг в освіті. - <http://timo.com.ua>

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

- мультимедійний комплекс;
- підручники та навчальні посібники, зазначені у списку літератури, електронний каталог бібліотеки Сумського державного педагогічного університету, інституційний репозитраї eSSPUiR;
- відеоматеріали по темам курсу;
- ілюстративні матеріали (структурно-логічні схеми, таблиці).